

NATUR- OG MILJØKLAGENÆVNET

Rentemestervej 8
2400 København NV
Telefon: 72 54 10 00
nmkn@nmkn.dk
www.nmkn.dk

20. juni 2012 • J.nr.: NMK-135-00006 (tidl. MKN-130-00733) • Ref.: MELBA/CEVON

AFGØRELSE

i sag om revurdering af kyllingeproduktionen på ejendommen Kongsvad Møllevej 6 i Hobro.

Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse efter § 39, jf. § 41 i husdyrbrugloven¹.

Natur- og Miljøklagenævnet stadfæster Mariagerfjord Kommunes afgørelse af 21. december 2009 om revurdering af kyllingeproduktionen på ejendommen Kongsvad Møllevej 6 i Hobro med følgende ændringer:

Vilkår 13 ændres til et påbud om:

"Andelen af dybstrøelse, der udbringes direkte på husdyrbrugets arealer (*sort jord*) fra staldafsnit med slagtekyllinger, skal som minimum være 31 %.

Egenkontrol

Der skal føres en logbog, hvori følgende registreres:

- Fra hvilke staldafsnit dybstrøelse udbringes direkte, herunder mængderne (kg N eller gødning)
- Tidspunkter for direkte udbringning af dybstrøelse
- På hvilke arealer den direkte udbringning af dybstrøelse er foretaget.

For den del af dybstrøelsen, som placeres i markstakke, skal følgende registreres i logbogen:

- Mængder af dybstrøelse (kg N eller gødning), som opbevares i markstakke
- Tidspunkter for placering af dybstrøelse i markstakke
- Tidspunkter for udbringning af dybstrøelse fra markstakke.

Faktura fra maskinstation eller internt regnskab fra markdriftsfællesskab, hvoraf husdyrbrugets udbringningsarealer fremgår, skal opbevares sammen med logbogen på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende."

¹ Lovbekendtgørelse nr. 1486 af 4. december 2009 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug med senere ændringer.

Vilkår 23 ændres til et påbud om:

Fosforindholdet i fuldfoder må i gennemsnit over en treårig periode maksimalt være følgende totalniveau for fosfor afhængig af kyllingealder

Alder, dage	Fosfor, gram pr. kg foder
30	6,0
32	5,9
35	5,8
40	5,7
45	5,7

Egenkontrolvilkår:

1. Én gang årligt, i forbindelse med indsendelse af gødningsregnskab, skal der af ansøger laves en beregning over det gennemsnitlige indhold af fosfor pr. kg fuldfoder på årsbasis. Beregningen skal opbevares i minimum fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.
2. Dokumentation for aktuel produktion skal foreligge. Der skal foreligge en opgørelse over producerede hold/år, indkøbt foder og antal slagtede dyr.
3. Foderets gennemsnitlige indhold af fosfor kan beregnes ud fra forbrug af de anvendte foderblandinger og eventuel forbrug af hvede.
4. Foderoplysninger ligger elektronisk i foderleverandørs database. Foderfabrikkernes blandeforskrifter registreres i forbindelse med leverancerne af foder til det aktuelle hold.
5. Der skal som minimum være én blandeforskrift/deklaration for hver anvendt fasefoder.
6. Der foreligger et foderprogram, hvor den aktuelle hvedetilsætning er beskrevet. Hvedens indhold af næringsstoffer kan dokumenteres ved landsgennemsnit, eller ved analyse af egen hvede.

Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Natur- og Miljøklagenævnet². Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. husdyrbruglovens § 90.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 9 i lov om Natur- og Miljøklagenævnet.

² Lov nr. 483 af 11. maj 2010 om Natur- og Miljøklagenævnet.

Klagen til Natur- og Miljøklagenævnet

Mariagerfjord Kommune har den 21. december 2009 meddelt revurdering af miljøgodkendelsen af kyllingeproduktionen på ejendommen Kongsvad Møllevej 6 i Hobro.

Afgørelsen er påklaget til Miljøklagenævnet af Danmarks Naturfredningsforening, lokal afd. Mariagerfjord (DN). Sagen er pr. 1. januar 2011 overført til Natur- og Miljøklagenævnet³.

DN har særligt anført, at Mariagerfjord Kommune ikke har benyttet alle husdyrbruglovens og habitatdirektivets muligheder for at ændre vilkårene for husdyrproduktionen med henblik på at nedsætte virksomhedens store kvælstof- og ammoniakforurening af omgivelserne til et niveau, der er acceptabelt med de i dag gældende miljøkrav og kendte virkninger af forureningen samt de i dag tilgængelige afværgeforanstaltninger. DN er således af den opfattelse at revurderingen i princippet bør foretages efter samme principper, som hvis der var tale om en førstegangsgodkendelse, idet det afgørende må være de gældende miljøkrav på revurderingstidspunktet.

Sagens oplysninger

Den godkendte produktion

Husdyrbrugets tidligere miljøgodkendelse er meddelt den 3. november 1992 efter miljøbeskyttelseslovens 33⁴, hvor den tilladte produktion var 1.250.000 slagtekyllinger, svarende til 500 dyreenheder (DE). I en afgørelse af 23. september 2009 har Mariagerfjord Kommune fastslået, at det tilladte dyrehold på ejendommen Kongsvad Møllevej 6 i Hobro på baggrund af slagterifregninger og gødningsregnskaber fra 2006-2008 er 1.432.600 stk. producerede kyllinger, afgangsalder mellem 32-45 dage. Den årlige produktion er således 494 DE efter den dagældede dyreenhedsberegning, svarende til 651 DE efter den nugældende beregning.

Kommunen har den 21. december 2009 meddelt revurdering af miljøgodkendelsen af den ovennævnte tilladte slagtekyllingeproduktion. Revurderingens vilkår er meddelt som påbud med hjemmel i 39, jf. § 41, der ikke tillægges retsbeskyttelse.

Kommunen har vurderet, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg og arealer, og at husdyrbruget kan drives uden væsentlige indvirkninger på miljøet.

Kommunen har i revurderingen anført, at produktionen foregår i 6 kyllingehuse, hvor der benyttes strøelse på hele gulvarealet. Stald 1 og 2 blev opført og taget i brug i 1991-92. Stald 3 og 4 blev opført og taget i brug i 1993-94, og stald 5 og 6 blev opført og taget i brug i 1998.

Kommunen har anført følgende om årsproduktionen i vilkår 7 og 8 i revurderingen:

³ Jf. lov nr. 484 af 11. maj 2010 om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om miljøbeskyttelse og forskellige andre love samt lov nr. 483 af 11. maj 2010 om Natur- og Miljøklagenævnet som ændret ved lov nr. 1608 af 22. december 2010

⁴ Nu lovbekendtgørelse nr. 879 af 26. juni 2010 om miljøbeskyttelse med senere ændringer.

"7) Ejendommen har tilladelse til en produktion på **494 dyreenheder** (DE) udregnet ud fra "Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. Bilag 1 "Bilag 1A". Efter 1. august 2010 svarer det til **651 DE** jf. samme bekendtgørelse bilag 2. Der er tilladelse til i alt **1.432.600 stk. producerede slagtekyllinger ved 40 dages produktionstid**. Inden for dette produktionsniveau tillades en længere eller kortere levetid for kyllingerne, således at afgangsalderen kan variere mellem **32- 45 dage**, når der samtidig korrigeres i antallet af individer, således at den årlige produktion ikke overstiger de anførte 494 DE. Antal stipladser bliver medfølgende for 40 dages kyllinger 32.560 pr hus/år, og antal rotationer er 7,33/år. Stipladser og rotationer vil dog være varierende ved varierende produktionstid.

8) Den godkendte husdyrproduktion skal være jævnt fordelt over året."

I forhold til bedste tilgængelige teknik og ammoniakemission har kommunen vurderet følgende:

" Kravene for ammoniakemission er overholdt, da der ikke sker ændringer eller udvidelser og BAT niveauet er opfyldt med benyttelse af BAT staldtype. Ammoniaktabet fra fjerkræproduktionen på Kongsvad Møllevvej 6 til omgivelserne er beregnet til at være 16.274 kg N/år fra stalde og 4188 kgN fra markstakken."

Kommunen har for at begrænse ammoniakemissionen fastsat vilkår 13, der er meddelt som påbud:

"13) 15% af dybstrøelsen skal pløjes direkte ned i marken."

Nye oplysninger i forbindelse med behandlingen af sagen

Nævnet har den 24. april 2012 kontaktet ansøgers konsulent med henblik på, at konsulenten skulle nedbringe ammoniakemissionen og fosforudskillelsen, således at husdyrbruget lever op til Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier for eksisterende stalde opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

Ansøgers konsulent har i mail af 25. maj 2012 tilpasset ansøgningen efter tilsagn fra ansøger, idet konsulenten har beregnet, at reduktionen af ammoniakemissionen fra ejendommen opnås ved at ændre andelen af gødning fra 15 % til 31 %, der bringes direkte ud på jorden og pløjes ned. Ansøgers konsulent har derudover accepteret en fastsættelse af det maksimale fosforindhold i fuldfoder efter tilsagn fra ansøger.

Natur- og Miljøklagenævnets bemærkninger om retsgrundlaget

Efter husdyrbruglovens § 103, stk. 3, gælder reglerne i loven og regler udstedt i medfør af loven på bestående husdyrbrug, som er omfattet af en miljøgodkendelse efter § 33 eller påbud efter § 41, jf. § 41 a og § 41 b, i lov om miljøbeskyttelse. Husdyrbrugloven finder anvendelse fra det tidspunkt, hvor kommunalbestyrelsen finder grundlag for at revurdere husdyrbrugets godkendelse. Det er alle reglerne i loven og regler udstedt i medfør af denne, der finder anvendelse i forbindelse med revurdering efter miljøbeskyttelseslovens § 41 a og § 41 b, medmindre disse bestemmer andet.

Det følger af husdyrbruglovens § 41, stk. 1, at tilsynsmyndigheden først kan ændre vilkårene i en godkendelse efter §§ 11, 12 eller 16 ved påbud eller nedlægge forbud imod fortsat drift, jf. § 39, når

der er forløbet 8 år efter meddelelsen af godkendelsen. Efter § 17 i godkendelsesbekendtgørelsen⁵, jf. husdyrbruglovens § 41, stk. 2, skal godkendelser omfattet af § 11, § 12 og § 16 i husdyrbrugloven regelmæssigt og mindst hvert 10. år tages op til revurdering og om nødvendigt ajourføres i lyset af den teknologiske udvikling. Tilsynsmyndigheden skal foretage den første af disse regelmæssige revurderinger, når der er forløbet 8 år fra det tidspunkt, hvor virksomheden første gang blev godkendt, jf. husdyrbruglovens § 41, stk. 3.

Af husdyrbruglovens § 41, stk. 3, fremgår, at tilsynsmyndigheden skal meddele påbud eller forbud efter § 39 i de tilfælde, som er nævnt i § 40, stk. 2. Af lovens § 40, stk. 2, fremgår, at påbud eller forbud mod fortsat drift skal meddeles, hvis

- 1) der er fremkommet nye oplysninger om forureningens skadelige virkning,
- 2) forureningen medfører miljømæssige skadevirkninger, der ikke kunne forudses ved godkendelsens meddelelse,
- 3) forureningen i øvrigt går ud over det, som blev lagt til grund ved godkendelsens meddelelse,
- 4) væsentlige ændringer i den bedste tilgængelige teknik skaber mulighed for en betydelig nedbringelse af emissionerne, uden at det medfører uforholdsmæssigt store omkostninger, eller
- 5) det af hensyn til driftssikkerheden i forbindelse med processen eller aktiviteten er påkrævet, at der anvendes andre teknikker.

Kommunens afgørelse om revurdering skal resultere i en afgørelse, hvor vilkårene i den oprindelige godkendelse enten skærpes ved påbud, eller hvor kommunen ikke finder anledning til at skærpe vilkårene, jf. husdyrbruglovens § 39, jf. § 41. Som det følger af Miljøklagenævnets afgørelse af 27. oktober 2009, jf. MKN-104-00012⁶, er en revurderingsafgørelse derimod ikke en ny godkendelse-handling. Derfor kan en revurdering ikke indebære en udvidelse eller ændring af den oprindelige godkendelse, der kan medføre øget forurening.

I revurderingsafgørelsen skal tidspunktet for den næste regelmæssige revurdering fastsættes, jf. godkendelsesbekendtgørelsens § 17, stk. 3.

Pligten til at gennemføre en vurdering efter habitatbekendtgørelsens § 7, stk. 1 og 2, gælder ikke for revurderingsafgørelser, jf. § 8, stk. 6⁷. Baggrunden er, at habitatdirektivets artikel 6, stk. 3⁸, ikke gælder for eksisterende virksomhed, der fortsætter uændret. Indgreb i en sådan virksomhed skal ske i medfør af direktivets artikel 6, stk. 2, der er gennemført i naturbeskyttelseslovens kap. 2 a. Indgreb i eksisterende virksomhed efter disse bestemmelser udløser billighedsstatning.

⁵ Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug med senere ændringer.

⁶ <http://www2.mkn.dk/afgfradec97/104-00012.htm>

⁷ Bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter med senere ændringer.

⁸ Rådets direktiv nr. 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (EF-habitatdirektivet)

Heller ikke godkendelsesbekendtgørelsen giver hjemmel til at bestemme, at bekendtgørelsens såkaldte beskyttelsesniveau, jf. §§ 9-11 og bilag 3 og 4, skal gælde i revurderingssager. Krav i forbindelse med revurdering af hensyn til den omkringliggende natur skal derfor udelukkende gennemføres i overensstemmelse med princippet om BAT.

Påbud – ud over, hvad der følger af BAT - skal således være begrundet i en væsentlig forurening, hvor der er fremkommet nye oplysninger om forureningens skadelige virkning, der ikke kunne forudses ved godkendelsens meddelelse, og forureningen i øvrigt går ud over det, som blev lagt til grund ved godkendelsens meddelelse, jf. husdyrbruglovens § 40, stk. 2. Et sådant påbud kan også meddeles indenfor retsbeskyttelsesperioden, dog kun til husdyrbrug omfattet af husdyrbruglovens § 12.

Reglerne i husdyrbruglovens § 16 gælder i princippet også for revurderingsafgørelser. Lovens § 16 angår imidlertid udelukkende arealer, der skal indgå i godkendelser efter §§ 11 og 12, jf. stk. 2. Bestemmelsen angår altså i udgangspunktet ikke arealer, der anvendes til udbringning af husdyrgødning fra et husdyrbrug godkendt efter miljøbeskyttelseslovens kap. 5.

Et af formålene med den regelmæssige revurdering er som nævnt, at det løbende sikres, at virksomhedens indretning og drift fortsat er baseret på anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT). Overholdelsen af kravet om anvendelse af BAT skal sikre, at forurening fra husdyrbruget til stadighed begrænses mest muligt.

Som det fremgår af husdyrbruglovens § 40, stk. 2, jf. § 41, stk. 3, kan der stilles skærpede vilkår, hvis væsentlige ændringer i den bedste tilgængelige teknik skaber mulighed for en betydelig nedbringelse af emissionerne, uden at det medfører uforholdsmæssigt store omkostninger.

Af Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier for husdyrbrug med konventionel produktion af slagtekyllinger⁹ ved anvendelse af BAT fremgår følgende om deres anvendelse i revurderingssager:

"Ændringer i BAT er en central del af revurderingen.

De vejledende emissionsgrænseværdier kan indgå som et vurderingselement, når kommunalbestyrelsen skal vurdere, om der er sket ændringer i BAT, som kan begrunde, at der meddeles påbud. Dette gælder både i de situationer, hvor kommunalbestyrelsen har pligt til at meddele påbud (det i husdyrgodkendelseslovens § 40, stk. 2, nr. 4 nævnte tilfælde) og de situationer, hvor kommunalbestyrelsen kan meddele påbud på grund af ændringer i BAT. Særligt i sidstnævnte situation skal kommunalbestyrelsen også inddrage proportionalitetsprincippet – der skal være et rimeligt forhold mellem den miljøeffekt, som kan opnås på grund af ændringer i BAT, og de økonomiske omkostninger, som dette medfører."

Natur- og Miljøklagenævnets bemærkninger og afgørelse

Anvendelsen af BAT

Som det fremgår af ovenstående gennemgang af retsgrundlaget, skal der i forbindelse med en afgørelse om revurdering navnlig tages stilling til, om husdyrbruget fortsat begrænser forureningen mest muligt under anvendelse af BAT. I denne vurdering indgår, om husdyrbruget begrænser ammoniak-

⁹ http://www.mst.dk/NR/rdonlyres/7543FF3A-430F-410C-ABD1-CDEF121B5F69/0/BATEmissionsgrænser_slagtekyllinger_endelig_maj2011.pdf.

emissionen mest muligt under hensyn til, hvad der er teknisk og økonomisk muligt at gennemføre i husdyrbrugets staldanlæg.

I vurderingen heraf kan Miljøstyrelsens vejledende BAT-standardvilkår indgå. Natur- og Miljøklagenævnet har ud fra det relevante standardvilkår for slagtekyllinger beregnet den vejledende emissionsgrænseværdi for anlægget til maksimalt ca. 22.778 kg N/år og 11.244 kg P år. Den vejledende emissionsgrænseværdi er beregnet efter de nye normtal gældende for det nye IT-ansøgningsssystem fra 2011. Projekttilpasninger er ligeledes sket i ansøgningssekema efter det nye beregningsgrundlag.

Ansøger har under sagens behandling i Natur- og Miljøklagenævnet tilkendegivet at ville foretage ændringer i det ansøgte projekt ved at ændre andelen af gødning fra 15% til 31%, der bringes direkte ud på jorden og pløjes ned, og ved at fastsætte det maksimale fosforindhold i fuldfoder afhængig af kyllingealder i henhold til Miljøstyrelsens teknologiblad af 17. maj 2011 om fosforindhold i slagtekyllingefoder¹⁰.

Efter nævnets beregninger, vil det ansøgte projekt med ændringen om direkte udbringning af gødning og nedpløjning medføre en faktisk ammoniakemission fra det samlede anlæg på i alt 22.770 kg N/år.

Idet den faktiske ammoniakemission herefter ikke overskrider den vejledende emissionsgrænseværdi for det samlede anlæg, finder nævnet i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledning, at det ansøgte projekt med den af ansøger tilkendegivne ændring overholder husdyrbruglovens krav om at begrænse ammoniakemissionen fra staldanlæggene ved anvendelse af BAT.

I forhold til fosforudskillelsen finder nævnet, at husdyrbruget lever op til BAT ved at fastsætte det maksimale fosforindhold i slagtekyllingefuldfoderet afhængig af kyllingealderen, som fastsat i ovennævnte teknologiblad af 17. maj 2011. De anvendte normtal er 2011/2012.

Natur- og Miljøklagenævnet fastsætter herefter som vilkår, der meddeles som påbud i revurderingen, at ansøger skal indføre projekttilpasningerne, jf. godkendelsesbekendtgørelsen § 17, stk. 3, og husdyrbruglovens § 39 og § 41, stk. 3. Vilkår 13 og 23 ændres i overensstemmelse hermed.

I forhold til DN's klage om, at revurdering skal foretages som var det en førstegangsgodkendelse, henvises der til ovenstående gennemgang af retsgrundlaget. Som det fremgår heraf, er revurdering ikke en godkendeshandling, og kommunens revurdering skal således ikke udarbejdes som var der tale om en ny miljøgodkendelse, der meddeles i medfør af husdyrbruglovens § 12. Kommunen er heller ikke forpligtet til at foretage en habitatvurdering i forbindelse med revurderingen, da habitatdirektivet ikke finder anvendelse på eksisterende virksomhed, der fortsætter uændret. Nævnet kan herefter ikke give DN medhold i klagen.

Natur- og Miljøklagenævnet stadfæster Mariagerfjord Kommunes afgørelse af 21. december 2009 om revurdering af kyllingeproduktionen på ejendommen Kongsvad Møllevej 6 i Hobro med følgende ændringer:

¹⁰ <http://www.mst.dk/NR/Fosforindholdislagtekyllingefoder.pdf>

Vilkår 13 ændres til et påbud om:

"Andelen af dybstrøelse, der udbringes direkte på husdyrbrugets arealer (*sort jord*) fra staldafsnit med slagtekyllinger, skal som minimum være 31 %.

Egenkontrol

Der skal føres en logbog, hvori følgende registreres:

- Fra hvilke staldafsnit dybstrøelse udbringes direkte, herunder mængderne (kg N eller gødning)
- Tidspunkter for direkte udbringning af dybstrøelse
- På hvilke arealer den direkte udbringning af dybstrøelse er foretaget.

For den del af dybstrøelsen, som placeres i markstakke, skal følgende registreres i logbogen:

- Mængder af dybstrøelse (kg N eller gødning), som opbevares i markstakke
- Tidspunkter for placering af dybstrøelse i markstakke
- Tidspunkter for udbringning af dybstrøelse fra markstakke.

Faktura fra maskinstation eller internt regnskab fra markdriftsfællesskab, hvoraf husdyrbrugets udbringningsarealer fremgår, skal opbevares sammen med logbogen på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende."

Vilkår 23 ændres til et påbud om:

Fosforindholdet i fuldfoder må i gennemsnit over en treårig periode maksimalt være følgende totalniveau for fosfor afhængig af kyllingealder

Alder, dage	Fosfor, gram pr. kg foder
30	6,0
32	5,9
35	5,8
40	5,7
45	5,7

Egenkontrolvilkår:

1. Én gang årligt, i forbindelse med indsendelse af gødningsregnskab, skal der af ansøger laves en beregning over det gennemsnitlige indhold af fosfor pr. kg fuldfoder på årsbasis. Beregningen skal opbevares i minimum fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.
2. Dokumentation for aktuel produktion skal foreligge. Der skal foreligge en opgørelse over producerede hold/år, indkøbt foder og antal slagtede dyr.
3. Foderets gennemsnitlige indhold af fosfor kan beregnes ud fra forbrug af de anvendte foderblandinger og eventuel forbrug af hvede.
4. Foderoplysninger ligger elektronisk i foderleverandørs database. Foderfabrikkernes blandeforskrifter registreres i forbindelse med leverancerne af foder til det aktuelle hold.
5. Der skal som minimum være én blandeforskrift/deklaration for hver anvendt fasefoder.
6. Der foreligger et foderprogram, hvor den aktuelle hvedetilsætning er beskrevet. Hvedens indhold af næringsstoffer kan dokumenteres ved landsgennemsnit, eller ved analyse af egen hvede.

Hanne Marie Motzfeldt
Specialkonsulent

/

Cecilie Vonge Ottosen
Fuldmægtig

Afgørelsen er sendt pr. e-mail til:

Mariagerfjord Kommune, raadhus@mariagerfjord.dk

Carsten Aarup, caa@agrinord.dk

Peter Lindhard Birch, PLB@vfl.dk og barsballe@ds-gruppen.dk

Malene Berg Houbak, mahou@mariagerfjord.dk